

ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ Ο ΘΕΟΣ;

Συνήθως έχουμε τήν ἄποψη ὅτι ὁ πιστός, ὁ «καλός χριστιανός» ἔχει ὅλα τὰ προβλήματα λυμένα. Ὅτι δέν πρέπει νά ἀμφιβάλλει, οὔτε νά ρωτάει, οὔτε νά παραπονιέται στόν Θεό. Ἀρκεῖ μιᾶ ἀπλή ἀνάγνωση τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰωβ καί τοῦ Ψαλτηρίου, γιά νά καταλάβουμε πόσο λαθεμένη εἶναι αὐτή ἡ ἄποψη. Εἶναι τόσο συνηθισμένο τό ἐρώτημα στοὺς Ψαλμούς: «Ἰνα τί Κύριε;» ἢ «Ἔως πότε, Κύριε;» «Ἰνα τί ἀπόσω ὁ Θεός εἰς τέλος;» Γιατί, Θεέ μου, μάς ἀπέριψες ὀριστικά; Ὀλόκληρη, λοιπόν, ἡ Ἐκκλησία προσεύχεται μέ αὐτά τά «γιατί;» Εἶναι «γιατί;» πού ξεκουφαίνουν, ἔστω κι ἂν βγαίνουν ἀπό τόν βουβό πόνου τῶν ἀνθρώπων. Καί εἶναι «γιατί;» πού περιμένουν μιάν ἀπάντηση.

- Τελικά, πού εἶναι ὁ Παντοδύναμος Θεός, ὅταν σωπαίνει;

Ἄν αὐτή ἡ σιωπή Του μάς πονάει, δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος, πού νά πόνεσε τόσο μέ τή σιωπή Του, ὅσο ἡ Παναγία Μητέρα Του. Ἐνα συγκλονιστικό τροπάριο ἀπό τήν ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Παθῶν λέει, ὅτι ἡ Παναγία βλέποντας τό Παιδί της νά ἀνεβαίνει στόν Γολγοθά, τοῦ φώναζε: «Ποῦ πᾶς, παιδί μου; Μήπως κάποιος ἄλλος γάμος γίνεται στήν Κανά καί βιάζεσαι νά πᾶς γιά νά κάνεις πάλι τό νερό κρασί; Νά ἔρθω κι ἐγώ μαζί σου; Μίλα μου, παιδί μου! Μή μέ προσπερνᾶς σιωπηλός! «Δός μου λόγον, Λόγε! Μή σιγῶν παρέλθης με!»

Δέν πῆρε ἀπάντηση ἡ Παναγία! Ἡ μάλλον πῆρε κι Ἐκείνη κι ἐμεῖς τήν ἀπάντηση, ὅταν κατάλαβε, καί μαζί της καταλάβαμε κι ἐμεῖς, ὅτι πράγματι σέ γάμο πήγαινε ὁ Χριστός, «Ὁ Νυμφίος, ὁ ὠραῖος κάλλει παρά πάντας

ἀνθρώπους», πήγαινε νά ἀνεβῆ πάνω στόν Σταυρό, γιά νά ὀλοκληρώσει τό Μυστήριο τῆς ἀπειρης ἀγάπης Του γιά μάς, γιά τήν Ἐκκλησία Του, γιά τόν κόσμο ὀλόκληρο. Καί αὐτή ἡ ἀγάπη Τόν κατεβάζει καί πιό κάτω ἀπό τήν γῆ, στόν Τάφο! «Ἦπό γῆν ἐκρύβης καί νυκτί τῆ τοῦ θανάτου κεκάλυψαι», λέει τό ἐγκώμιο τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς.

Νά πού εἶναι ὁ Θεός, ὅταν κρύβεται! Εἶναι μέσα στόν τάφο. Μᾶς τὸ φωνάζει θρηγώντας, πάλι ὁ πιό πονεμένος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ἡ Παναγία Μητέρα Του: «Ἰησοῦ, γλυκύ μου, καί σωτήριο φῶς, τάφω πῶς ἐν σκοτεινῷ κατακέκρυψαι; ὦ ἀφάρτου καί ἀρρήτου ἄνοχης!».

Ἄρα, τελικά, ὁ Θεός δέν εἶναι ἄπῶν. Εἶναι μαζί μας στόν πόνου. Μαζί μας καί στόν θάνατο. Μαζί μας καί στόν τάφο. Ἦρθε νά μάς λυτρώσει ἀπό ὅλα αὐτά, ὄχι ἀποφεύγοντάς τα. Δέν τὰ ἀπέφυγε, ἐνῶ μπορούσε. Τά μοιράστηκε μαζί μας. Ἡ γιά νά τό ποῦμε πιό σωστά, ὅπως τό εἶπε ἕνας δυτικός ἱεροκήρυκας: «Ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ ὑπέφερε μέχρι θανάτου, ὄχι γιά νά πάψουν νά ὑποφέρουν οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά γιά νά εἶναι τὰ παθήματά τους ὅμοια μέ Ἐκείνου». Ὅταν τὰ παθήματά μας γίνουν ὅμοια μέ Ἐκείνου, τότε παύουν νά μυρίζουν θανατίλα καί γίνονται πηγὴ Ζωῆς αἰωνίου. Τότε καί ὁ σταυρός μας γίνεται ζωοποιός, καί ὁ θάνατός μας «μετάβαση σέ ζωὴ ἀληθινή» καί ἡ κάθοδος στόν τάφο γίνεται «κλιμαξὴ πρὸς οὐρανόν». Μέ τήν ἔσχατη ταπείνωσή Του ὁ Χριστός φώτισε καί ἔδωσε σωτήριο νόημα στόν πόνου, στήν ἐγκατάλειψη, στήν ἀδικία, καί στόν θάνατο.

Ἀρχιμ. Β.Α.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο Ὁρθρος τῆς Μεγ. Πέμπτης (πού φάλλεται τὸ ἑσπέρας τῆς Μεγ. Τετάρτης) κλείνει μὲ μιὰ προφητεία πού παρουσιάζει τὸν Κύριό μας **«ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι»** (Ίερ. 11, 19). Εἶναι **ὁ ἀμνὸς** «ὄν ἐκήρυξεν Ἡσαΐας», πού ἔρχεται **«εἰς σφαγῆν ἐκούσιον»**. «**Ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ**», πού **«ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν, οὕτως ἠκολούθει»** τοὺς φονευτὲς του, χωρὶς ἀντίσταση καὶ διαμαρτυρία, καταδεχόμενος τὰ πάντα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει σὲ ὅλους τὴν ἀνάσταση.

Τὸ σκηνικὸ τῆς σφαγῆς, τῆς σταυρικῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ, φέρνει μπροστὰ μας τὴν εἰκόνα τῶν θυσιῶν τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς. Στὸ ὄρος Σινᾶ ὁ Μωυσῆς ἔλαβε ἀπὸ τὸν Θεὸ τὶς διατάξεις πού ὀριζαν λεπτομερῶς τὸν τρόπο καὶ τὸ εἶδος τῶν προσφερομένων θυσιῶν. Ἰδιαίτερη σημασία εἶχαν ἀνάμεσά τους οἱ αἱματηρὲς θυσίες, πού προσφέρονταν γιὰ ἄφεση ἁμαρτιῶν. Καὶ εἰδικότερα ἡ μεγάλη θυσία τοῦ ἐξιλασμοῦ.

Αὐτὴ κατεῖχε κορυφαία θέση στὸ Ἰσραηλιτικὸ ἑορτολόγιο. Προσφερόταν γιὰ ὁμαδικὸ ἐξιλασμὸ μιὰ φορὰ τὸν χρόνο γιὰ ὁλόκληρο τὸν λαό. Γινόταν τὴ δέκατη μέρα τοῦ ἑβδομοῦ μήνα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἔτους. Ἦταν ἡ μόνη φορὰ πού ὁ ἀρχιερεὺς εἰσερχόταν στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, ὅπου φυλασσόταν ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης. Κατὰ ρητὴ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ ἀπαγορευόταν ἡ εἴσοδος ἐκεῖ τὸν ὑπόλοιπο χρόνο. Θὰ θανατωνόταν ὅποιος ἔμπαινε καὶ ἔβλεπε κατὰ πρόσωπο τὴν Κιβωτὸ καὶ τὸ χρυσὸ σκέπασμά της, τὸ ἱλαστήριο, διότι πάνω σ' αὐτὸ ἐμφανίζόταν ὁ Κύριος μὲ τὴ μορφή νεφέλης.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἀρχιερεὺς πρόσφερε πρῶτα, γιὰ τὶς δικές του ἁμαρτίες καὶ τῆς οἰκογένειάς του, θυσία μόσχου καὶ κριοῦ καὶ ἔμπαινε στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων θυμιάζοντας μὲ ἄφθονο θυμιάμα. Ἔπρεπε ὁ καπνὸς νὰ καλύψει τὸ ἱλαστήριο, γιὰ νὰ μὴν ἔχει οὔτε ὁ ἀρχιερεὺς ἄμεση θέα τῆς Κιβωτοῦ, ὥστε νὰ μὴν ἀποθάνει. Κατόπιν πρόσφερε θυσία μὲ ἐντελῶς ἀρτιμελῆ ζῶα

γιὰ τὸν ἐξιλασμὸ τοῦ λαοῦ. Μὲ τὸ αἷμα τοῦ μόσχου καὶ τῶν ἄλλων ζῶων ράντιζε τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων, τὸ θυσιαστήριο, τοὺς ὑπόλοιπους χώρους τῆς λατρείας καὶ ὁλόκληρο τὸν λαὸ γιὰ τὶς ἁμαρτίες του (Λευϊτ. κεφ. 16).

Αὐτὸ γινόταν βέβαια, ὄχι γιὰ τὸ αἷμα τῶν ζῶων μπορούσε νὰ καθαρίζει ἀπὸ ἁμαρτίες, ἀλλὰ γιὰ νὰ συνειδητοποιοῦν οἱ ἄνθρωποι ὅλο καὶ βαθύτερα τὴν ἁμαρτωλότητά τους καὶ τὴν ἀνάγκη προσφυγῆς στὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἐξιλέωσή τους. Γινόταν στὶς θυσίες αὐτὲς ἀπλῶς **«ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν· ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας»** (Ἐβρ. 10, 3-4). Χρειαζόταν μιὰ πολὺ μεγαλύτερη θυσία γιὰ κάτι τέτοιο. Ὁ παλαιὸς νόμος ἦταν μόνον σκιά τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Οἱ θυσίες ἐκεῖνες προεικόνιζαν τὴ θυσία τοῦ Ἄμνου τοῦ Θεοῦ, πού θὰ σήκωνε ὄντως στοὺς ὤμους του τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου.

Ἀλλὰ ἡ θυσία τοῦ Χριστοῦ ἦταν καὶ ριζικὰ διάφορη ἀπὸ τὶς νομικὲς θυσίες. Ὁ Χριστὸς εἶναι ἐδῶ **θύτης ταυτόχρονα καὶ θύμα**. Εἶναι αὐτὸς πού προσφέρει τὴ θυσία ὡς Μέγας Ἀρχιερεὺς, καὶ ὄντας ἀναμάρτητος, δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ κάμει πρῶτα θυσίες γιὰ τὸν ἑαυτό του, ὅπως γινόταν ἀπὸ τοὺς **«ἔχοντας ἀσθένειαν»** ἀρχιερεῖς τοῦ νόμου. Συγχρόνως εἶναι καὶ τὸ προσφερόμενο τέλειο σφάγιο, ἡ **«μυστικὴ ζωοθυσία»**. Εἶναι **ὁ προσφέρων καὶ ὁ προσφερόμενος**. Προσφέρεται ὡς τέλειο θύμα γιὰ τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ κόσμου **ἐφάπαξ**, καὶ ὄχι **«κατ' ἔτος»**, ὅπως γινόταν μὲ τὴ νομικὴ θυσία τοῦ ἐξιλασμοῦ, ἐπιτυγχάνοντας **μιὰ γιὰ πάντα** **«τελείαν λύτρωσιν»**. Καὶ εἰσερχεται ὄχι στὰ χειροποίητα Ἅγια, ἀλλὰ **«εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν»** μὲ τὴν Ἀνάστασή του, λαμβάνοντας στὸ διηνεκές θέση **«ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ»**.

Ἄς τὸν ἀκολουθήσουμε στη θριαμβικὴ του πορεία!

Πρωτ. Δ. Μ

Ο ΠΙΣΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΠΙΣΤΟΣ

Ο Έλιξερ Βίτζελ είναι ένας Έβραϊός, πού πήρε τό βραβείο Νόμπελ Ειρήνης τό 1986. Ήφηβος έπέζησε από τό Όλοκαύτωμα στόν Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, σέ αντίθεση μέ τούς γονείς και τήν άδελφή του, πού έξοντώθηκαν. Για τίς έμπειρίες του από τά στρατόπεδα τών Ναζί μίλησε συγκλονιστικά μέσα από τό βιβλίο του μέ τίτλο «Νύχτα». Γράφει κάπου: «Μιά μέρα τά Ής-Ής άπαγχόνισαν τρεις Έβραϊους, δυό άντρες και ένα αγόρι. Μας έβαλαν νά παρελάσουμε μπροστά από τά θύματα. Ένω οι δυό είχαν πεθάνει, τό παιδί ακόμα σπαρτάραγε για πάνω από μισή ώρα. Τότε από πίσω μου άκουσα ένα συγκρατούμενό μου νά ρωτάει: “Για όνομα του Θεού, πού είναι ο Θεός;” Και έπιασα μέσα μου μία φωνή νά απαντάει: “Πού είναι; Έδω άκριβώς είναι. Κρέμεται σ’ αυτές τίς άγχόνες”».

Ο Βίτζελ μετά από αυτά τά γεγονότα έχασε τήν πίστη του. Μετά τόν πόλεμο, νεαρός δημοσιογράφος, πήρε συνέντευξη από τόν πιστό Γάλλο λογοτέχνη (Νόμπελ λογοτεχνίας 1952) Φρανσουά Μωριάκ, ο όποιος και προλόγισε τήν γαλλική έκδοση της «Νύχτας» γράφοντας άνάμεσα στά άλλα:

«Κι έγώ, πού είμαι Χριστιανός και πιστεύω πώς ο Θεός είναι άγάπη, τί άπάντηση μπορούσα νά δώσω στόν συνομιλητή μου, του όποιου τά μάτια κρατούσαν άκόμη τήν άντανάκλαση της άγγελικής θλίψης, πού μία μέρα του παρουσιάστηκε στό πρόσωπο του άπαγχονισμένου παιδιού; Νά του μιλήσω για κείνον τόν Ίσραηλίτη, τόν άδελφό του, για κείνον τόν Έσταυρωμένο, πού ο Σταυρός του νίκησε τόν κόσμο; Νά τόν διαβεβαιώσω πώς αυτό για μένα είχε γίνει ο άκρογωνιαίος λίθος όλου του οικοδομήματος της ζωής μου, και πώς ή άναλογία άνάμεσα στόν Σταυρό του Χριστού και τίς δοκιμασίες τών ανθρώπων είναι τό κλειδί αυτού του άνεξιχνιάστου μυστηρίου, μέσα στό όποιο χάθηκε ή παιδική του πίστη; Αυτό θά έπρεπε νά πω σ’ εκείνο

τό έβραϊόπουλο. Μά τό μόνο πού κατάφερα νά κάνω ήταν νά τόν άγκαλιάσω και νά τόν φιλήσω κλαίγοντας».

* * *

Ο Μωριάκ δέν ήταν άγευστος από «σεισμούς» της πίστης του σέ σκληρές δοκιμασίες της ζωής του. Θυμόταν όμως, πώς ο Χριστός «άνάστησε» τήν πίστη δυό (και όχι μόνο) άπογοητευμένων μαθητών Του, πού τούς συνάντησε «πορευομένους προς Έμμαούς». Γράφει ο Γάλλος λογοτέχνης στό βιβλίο του «Η ζωή του Χριστού»:

«Σέ ποιόν από μας δέν είναι οικείο τό κατάλυμα της Έμμαούς; Ποιός δέν βάδιζε εκείνον τόν δρόμο κάποιου βράδυ, όπου όλα φαίνονταν χαμένα; Ο Χριστός ήταν πεθαμένος μέσα μας. Μας τόν είχαν πάρει: ο κόσμος, οι άθεοι φιλόσοφοι, τά πάθη μας. Περπατούσαμε -νομίζαμε- μόνοι μας σ’ ένα δρόμο· κι όμως Κάποιος βάδιζε στό πλευρό μας. Ήταν βράδυ. Μά νά, μία πόρτα ήταν άνοιχτή! Σ’ ένα σκοτεινό δωμάτιο ή φλόγα του τζακιού μόλις φωτίζει τό χώμα και φανερώνει σκιές πού σαλεύουν! Ω ψωμί πού κόπηκες! Ω μοίρασμα του άρτου, πού έγινες παρά τήν τόση δυστυχία! Μείνε, Κύριε, μαζί μας! Πέρασε ή μέρα· σέ λίγο βραδυάξει. Μείνε μαζί μας!».

Άς κρατάμε κι έμεις τόν Άναστημένο Χριστό κοντά μας, μένοντας μέσα στην Έκκλησία Του και χορταίνοντας από τόν Άρτο της Ζωής μέσω των Μυστηρίων Του.

Άρχιμ. Β.Α.

ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΥΜΑ

Ο Ιωάννης Ήλευθεριάδης είναι ένας από τους διασημότερους καρδιοχειρουργούς στον κόσμο (Πανεπιστήμιο Yale- Άμερική). Σέ πρόσφατη συνέντευξή του είπε και τὰ ἐξῆς πολὺ ἐνδιαφέροντα (Ἐφημ. ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 21/1/19, «Κ» τ. 833):

- **Ποιές ἀξίες πήρατε ἀπὸ τὴν οἰκογενειά σας;**

- "Ἐχω ἄλλες τρεῖς ἀδελφές. Ὅλοι μας μάθαμε νὰ μὴν ξεχνᾶμε τίς ρίζες μας καὶ μεγαλώσαμε περήφανοι γιὰ τὴν ἑλληνικὴ καταγωγὴ μας. Ἀγαπᾶμε πολὺ τὴν Ἑλλάδα, τὴν ὁποία ἐπισκεπτόμαστε συχνὰ καὶ διατηροῦμε στενὴ σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία.

- **Αὐτὴ ἡ θέση ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ πολλοὺς ἐπιστήμονες τῶν ἡμερῶν μας, πού δηλώνουν ἄθεοι.**

- Νομίζω ὅτι πρέπει νὰ εἴμαστε σεμνοί. Ἄς κοιτάξουμε γύρω μας καὶ ἄς ἀναρωτηθοῦμε πῶς ἔγιναν ὅλα αὐτά. Δέν μποροῦμε νὰ ἐξηγήσουμε τὴ σοφὴ δημιουργία ἐνός τόσο μεγάλου κόσμου.

- **Ἐχετε ζήσει τὸ «θαῦμα» στὴ δουλειά σας;**

- Βεβαίως, πολλές φορές. Θυμᾶμαι χαρακτηριστικὰ μιά γυναίκα πού ἔκανε μιά θεραπεία γιὰ τοὺς πνεύμονές της, ὅταν ἓνα ἱατρικὸ ἐργαλεῖο προχώρησε περισσότερο, ἔκοψε τὴν καρδιά της καὶ ἔχασε ὅλο τὸ αἷμα της. Μὲ κάλεσαν νὰ βοηθήσω, ἀλλὰ ἡ γυναίκα ἦταν ἤδη κλινικὰ νεκρή. Παρ' ὅλα αὐτά, τὴν βάλουμε στὸ μηχανήμα καρδιοαναπνευστικῆς λειτουργίας, κλείσαμε τὴν τρύπα τῆς καρδιάς καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν μετέφεραν στὸ τμήμα τῆς ὁμάδας πού ξεκίνησε τὴν πρώτη ἐγχείρηση. Ὅλη νύχτα δέν τὴ σκέφτηκα καθόλου, θεωρώντας ὅτι θὰ πέθαινε. Τὴν ἐπομένη μέρα, ἐνῶ ἔκανα ἐπισκεπτήριο στοὺς ἀσθενεῖς μου, ἀκούω μιά νοσοκόμα νὰ μοῦ λέει: «Πρέπει νὰ δεῖς αὐτὴ τὴν κυρία». Δέν ἦταν ἀπλῶς ζωντανή. Ἦταν ξύπνια

καὶ μοῦ μιλοῦσε. Ἦταν θαῦμα. Μοῦ εἶπε ὅτι, ὅταν ἦταν στὸ χειρουργεῖο, εἶδε ἓνα ἄγγελο. Γι' αὐτό, ὅταν ἀνέρωσε, μοῦ ἔφερε δῶρο ἓνα ἄγγελο ἀπὸ γυαλί. Αὐτό εἶναι ἓνα θαῦμα. Αὐτὴ ἡ γυναίκα δέν θὰ ζοῦσε. Ἡ συγκεκριμένη, μαζί μὲ ἄλλες δέκα ἱστορίες ἀσθενῶν, συμπεριλαμβάνεται στὸ βιβλίο μου "Ἐξαιρετικές Καρδιές" (Ἐκδ. Berkley Books, 2014, σελ. 1-21)».

Ὁ Χριστός, ὡς πέλαιος φιλανθρωπίας καὶ καλωσύνης, πολλές φορές παρεμβαίνει γιὰ νὰ μᾶς γλυτώσει ἀπὸ τὰ ἀδιέξοδα τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας. Γεγονός πού εἶναι πολὺ παρήγορο. Αὐτό, ὅμως, δέν συμβαίνει οὔτε σὲ ὅλους, οὔτε πάντοτε. Ἔνα εἶναι βέβαιο: εἴτε παρεμβαίνει, εἴτε ὄχι, κριτήριό Του πάντοτε εἶναι ἡ ἀγάπη Του γιὰ μᾶς καὶ βέβαια τὸ πνευματικὸ μας συμφέρον.

Ὅμως, στὸ παραπάνω γεγονός τὸ πιὸ σπουδαῖο εἶναι ἡ βαθειὰ πίστη τοῦ γιατροῦ. Ὅχι ἀπλῶς σὲ μιά ὑπερφυσικὴ δύναμη, στὸν Θεὸ γενικῶς. Ἀλλὰ πίστη σὲ σχέση μὲ τὴν Ἐκκλησία. Ὁ Θεὸς ἀποκαλύφθηκε στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτό τὸ μαθαίνουμε καὶ τὸ ζοῦμε στὴν Ἐκκλησία Του. Νὰ λοιπόν, τὸ πρῶτο καὶ μέγιστο θαῦμα στὴν ζωὴ τοῦ κάθε ἀνθρώπου: Νὰ γνωρίσει τὸν Χριστὸ καὶ νὰ συνδεθεῖ μαζί του, μὲσω τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐμπιστοσύνης του σ' Αὐτόν.

Ἀρχιμ. Ν.Κ.

ΛΥΧΝΙΑ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Μηνιαῖον Περιοδικόν

Ἰ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως

Ἐκδότης: Μητροπολίτης Νικοπόλεως Χρυσόστομος
Υπεύθ.: Ἀρχιμ. Νίκων Κουτσιδης • ΤΗΛ. 2682051161

Κωδικός 091984 9

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2020 • Ἀρ. Φύλλου 441 • Ἔτος ΛΙ'

Διανέμεται δωρεάν • Εἰσφορές δεκτές

Ἐκδοτικὴ Παραγωγή «ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.»

Ἀθήνα

